

ний намагався з урахуванням передового зарубіжного досвіду, а також тих завдань, які покладалися на адміністративне право у правовій державі, визначити проблеми та сформулювати перспективи розвитку радянського адміністративного права, наповнивши його інститутами, які б, у першу чергу, захищали приватну особу від порушень її прав, свобод та законних інтересів владою. Однак його наукові концепції не вкладалися у радянське законодавство, а також не відповідали загальній політиці радянської держави, у зв'язку з чим були приперчені на знищувальну критику з боку так званої офіційної правової науки. Разом з цим, це не заважає і, навпаки, зобов'язує нас глибше зануритися до вивчення вітчизняної наукової спадщини, оскільки у її межах залишається невивченою та нез'ясованою чимала кількість наукових теорій, велика кількість з яких є життєздатними та такими, що можуть знайти належне місце у сучасній доктрині вітчизняного адміністративного права.

1. Гессен В.М. Главные моменты юридического развития России в XIX в. / В.М. Гессен // Право. – 1901. – № 6. – С. 281–298.
2. Мельник Р. Новый взгляд на старую статью (до анализа науковой спадщини М. Карадже-Искрова) / Р. Мельник // Право України. – 2010. – № 2. – С. 258–266.
3. Карадже-Искров Н.П. Новейшая эволюция административного права / Н.П. Карадже-Искров. – Иркутск : Издательское бюро Иркутск. госуниверситета, 1927. – 38 с.
4. Karadsche-Iskrow Das Verwaltungsrecht in der Sowjetunion (Russland) seit 1917 / Karadsche-Iskrow // Jahrbuch des öffentlichen Rechts der Gegenwart. – 1936. – Band 23. – S. 136–261.
5. Б.П.С. Советское административное право в фашистском изложении / Б.П.С. // Советское государство. – 1937. – № 3–4. – С. 126–128.
6. Евтихийев А.Ф. Основы советского административного права / А.Ф. Евтихийев. – Х.: Изд-во НКЮ, 1925. – 331 с.
7. Новоселов В.И. Правовое положение граждан в советском государственном управлении / В.И. Новоселов. – Саратов : Изд-во Саратовского ун-та, 1976. – 216 с.
8. Maurer, H. Allgemeines Verwaltungsrecht / H. Maurer. – Verlag C.H. Beck, München, 2004. – 853 s.
9. Карадже-Искров Н.П. Публичные вещи / Н.П. Карадже-Искров. – Вып. 1. – Иркутск : Иркутская Секция Научных Работников, 1927. – 78 с.
10. Karadge-Iskrow N.P. Die öffentlichen Sachen nach Sovetrecht / N.P. Karadge-Iskrow // Zeitschrift für Ostrecht. – 1931. – № 12. – S. 849–855.
11. Karadge-Iskrow N.P. Beamtenhaftung und öffentlich-rechtliche Entschädigung nach Sovetrecht / N.P. Karadge-Iskrow // Zeitschrift für Ostrecht. – 1932. – № 12. – S. 889–901.

Надійшла до редколегії 12.05.10

Я. Гудов, докторант

СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В ГАЛУЗІ МИТНОЇ СПРАВИ

У статті розкрито сутність співробітництва України та Європейського Союзу в галузі митної справи, поставлені задачі перед Державною митною службою України та визначено основні принципи її діяльності. Враховано державну стратегію європейської інтеграції України щодо удосконалення та поліпшення функціонування митного контролю на кордонах України.

Ключові слова: міжнародне митне співробітництво, митний кордон ЄС, митні органи України, Конвенція Міжнародної дорожньої перевезки, європейська митна інформаційна система.

В статті раскрыта сущность сотрудничества Украины и Европейского Союза в области таможенного дела, поставлены задачи перед Государственной таможенной службой Украины и определены основные принципы ее деятельности. Учтены государственную стратегию европейской интеграции Украины относительно усовершенствования и улучшения функционирования таможенного контроля на границах Украины.

Ключевые слова: международное таможенное сотрудничество, таможенная граница ЕС, таможенные органы Украины, Конвенция Международной дорожной перевезки, европейская таможенная информационная система.

The article reveals the essence of cooperation between Ukraine and European Union in the field of customs, posed in front of the State Customs Service of Ukraine and the basic principles of its activity. In the State strategy of European integration of Ukraine to improve the functioning and improvement of customs control at the borders of Ukraine.

Keywords: international customs cooperation, the customs border of the EU, the customs authorities of Ukraine, the International Convention for the transport of road, European Customs Information System.

Обравши одним із пріоритетів своєї зовнішньої політики інтеграцію в європейські структури й участь у загальноєвропейських процесах, Україна визначила і магістральний напрямок свого міжнародного митного співробітництва, а саме міжнародне митне співробітництво з Європейським Союзом.

Прагнення нашої держави інтегруватися до європейської спільноти стає додатковим потужним стимулом соціально-економічних перетворень, в реалізації яких важлива роль належить митній службі України та здійснюваному нею міжнародному співробітництву в галузі митної справи [4].

Збільшення території ЄС у 2004 р., пов'язане з прийняттям до його складу нових країн-членів, призвело до появи спільного кордону між ЄС та Україною, який складає близько 1400 кілометрів. З урахуванням такого тісного сусідства, обумовленого, в першу чергу, питаннями економічної безпеки та забезпеченням надійного захисту громадян, як ЄС, так і України відбулася й активізація українсько-європейського співробітництва в галузі митної справи.

І це не дивно, адже Україна у вимірі європейських держав – п'ята за кількістю населення і перша за розмірами території. До того ж, ЄС посів місце найбільшого торгового партнера України, територією нашої держави проходять чотири з десяти міжнародних транспортних коридорів загальноєвропейської мережі та два з п'яти євразійських транспортних коридорів.

Міжнародне співробітництво в галузі митної справи в Україні належить до основних завдань митних органів України (регіональні митниці та митниці), які підпорядковуються спеціально уповноваженому центральному органу виконавчої влади в галузі митної справи – Державній митній службі України (надалі – ДМСУ).

Міжнародна діяльність ДМСУ в галузі митної справи спрямовується та координується Президентом України та Кабінетом Міністрів України, та здійснюється за погодженням з Міністерством закордонних справ України.

Для здійснення даного виду міжнародного співробітництва в структурі центрального апарату ДМСУ діє Департамент міжнародного митного співробітництва. В його структурі безпосередньо питаннями європейського співробітництва займається відділ європейської інтеграції та багатостороннього співробітництва [7].

З 1 січня 2009 року на території Європейського Співтовариства всі операції транзиту на умовах Конвенції Міжнародної дорожньої перевезки (надалі – МДП) (TIR) в обов'язковому порядку здійснюватимуться з використанням європейської митної інформаційної системи NCTS (New Customs Transit System).

У зв'язку з цим, перевізники-держателі книжок МДП як з ЄС, так і з інших країн, будуть зобов'язані здійснювати завчасне передавання даних з книжки МДП (декларації МДП) в електронному вигляді до системи NCTS митних органів Європейського Співтовариства.

Ці дії є обов'язковими, коли:

а) операція МДП починається у митниці відправлення у країні ЄС;

б) операція МДП починається у прикордонній митниці в'їзду на територію ЄС.

Разом з тим, як і раніше, буде необхідно надавати митним органам книжку МДП в якості митного документу.

У випадку, якщо електронна декларація МДП не відправлена до NCTS, митні органи країн ЄС відмовлятимуть у прийнятті книжки МДП до оформлення (єдине виключення – аварійний режим, коли система NCTS не працює).

Нова система має значні переваги:

- прискорення обробки книжки МДП під час відкриття операції МДП у митниці відправлення і прикордонній митниці в'їзду на територію ЄС;

- прискорення завершення операції МДП на території ЄС, оскільки дані передаватимуться між митницями електронним зв'язком;

- забезпечення ефективного контролю і безпеки перевезень.

На сьогодні існує декілька способів передавання електронної декларації МДП до системи NCTS: безкоштовно, за допомогою прикладної інтернет-програми TIR-EPD (адреса: <http://www.nctstir.org>), яка підтримується розташованим у Швейцарії Міжнародним союзом автомобільного транспорту – International Road Transport Union (IRU), email: timcts@iru.org, тел.: +41-22-918-27-00, +41-22-918-20-68 ; +41-22-918-27-23, факс +41-22-918-27-29;

Шляхи передачі даних через Інтернет: електронна пошта, FTP-сервер, Веб-служби, X.400.

Файли передаються до центрального митного органу країни-учасниці ЄС, що робить їх доступними для підпорядкованих митниць.

Формат файла, що базується на нормах ЄС (IE15), є сумисним із національними вимогами країн-учасниць ЄС.

TIR-EPD вже впроваджено спільно з митними органами Чеської Республіки, Словацької Республіки, Угорської Республіки, Республіки Польща та Естонії.

Пріоритетом є поширення TIR-EPD у країнах, розташованих на кордонах ЄС.

Для доступу до програми TIR-EPD через прийнятний інтерфейс користувач книжки МДП, завчасно одержавши регламентований доступ, вносить до програми свій індивідуальний ідентифікаційний номер, номер книжки МДП, яка знаходиться в його розпорядженні, а також строк дії, зазначений в книжці МДП. Дана інформація перевіряється системою Cute-Wise, після чого надається доступ до вводу даних по книжці МДП.

В електронній формі декларації МДП необхідно буде вказувати наступні дані: країна відправлення; країна призначення; реєстраційний номер транспортного засобу; свідоцтво про допущення; номер контейнера; номер книжки МДП; її користувач; додаткові документи; маркування; тип та нумерація упаковок; вага вантажу; дата і місце декларування; відправник вантажу та одержувач.

Ці дані можна отримати з книжки МДП та міжнародної товарно-транспортної накладної (CMR).

Копія електронної попередньої декларації за бажанням користувача направляється йому на електронну пошту.

Переваги, які надає нова система:

- прискорення обробки книжки МДП під час відкриття операції МДП у митниці відправлення і прикордонній митниці в'їзду на територію ЄС;

- прискорення завершення операції МДП на території ЄС, оскільки дані передаватимуться між митницями електронним зв'язком;

- забезпечення ефективного контролю і безпеки перевезень [6].

Українсько-європейські відносини співробітництва в галузі митної справи значною мірою спираються на положення укладеної 14 червня 1994 р. в Люксембурзі Угоди про партнерство і співробітництво між Україною та Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами [3].

Митне співробітництво між Україною та ЄС здійснюється у наступних напрямках:

1. згідно зі ст. 51 УПС – зближення чинного і майбутнього митного законодавства України із законодавством Співтовариства;

2. надання технічної допомоги, якої може потребувати Україна при здійсненні заходів, пов'язаних із зближенням законодавства. Допомога може включати, зокрема: обмін експертами; завчасне надання інформації, особливо стосовно відповідного законодавства; організацію семінарів; професійну підготовку; допомогу у здійсненні перекладу законодавства Співтовариства у відповідних секторах;

3. надання взаємної допомоги у вирішенні митних питань – у відповідності до положень Протоколу про надання адміністративними органами взаємної допомоги у вирішенні митних питань.

З метою досягнення зближення української митної системи з митною системою Співтовариства стаття 76 УПС перелічує безпосередні форми митного співробітництва між договірними сторонами, а саме: обмін інформацією; удосконалення методів роботи; запровадження об'єднаної номенклатури та єдиного адміністративного документа; взаємозв'язок між транзитними системами Співтовариства і України; спрощення перевірок та формальностей, які стосуються перевезення товарів; підтримку впровадження сучасних митних інформаційних систем; організацію семінарів і навчальних циклів.

Відповідно до положень УПС важливою формою митного співробітництва стали проекти технічної допомоги для митної служби України за програмою TACIS.

Задля забезпечення ефективного співробітництва в рамках УПС було запроваджено ряд двосторонніх органів, а саме: Раду з питань співробітництва між Україною та ЄС, Комітет з парламентського співробітництва та Комітет з питань співробітництва між Україною та ЄС, а також систему галузевих підкомітетів, що діють в рамках останнього [5, с. 57].

ДМСУ бере активну участь у роботі цих органів, а саме: Ради з питань співробітництва, де вона представлена Головою Служби; Комітету з питань співробітництва, де її представляє перший заступник Голови Служби. З метою поглиблення та вдосконалення взаємовідносин між нашою державою та ЄС, значний обсяг роботи виконується Радником з митних питань при Представництві України при Європейських Співтовариствах (Європейському Союзу).

Таким чином, зв'язки, які встановлено між Україною та ЄС з метою забезпечення ефективного вирішення питань взаємного співробітництва в галузі митної справи, свідчать, що взаємовідносини здійснюються як прямо між ДМСУ та Європейською Комісією з питань, що регулюються УПС. так і опосередковано через Євромитницю, коли йдеться про реалізацію проектів TACIS для Державної митної служби України; а також, завдяки тому, що питання боротьби з порушеннями митних правил все ще залишаються у віданні держав-учасниць ЄС, у формі двосторонніх відносин на основі положень Протоколу про надання адміністративними органами взаємної допомоги у вирішенні митних питань та двосторонніх угод про співробітництво та взаємодопомогу в митних справах укладених у розвиток положень зазначеного Протоколу [7, с. 25].

СВС (Cross-Border Co-operation Programme) – Програма прикордонного співробітництва (ППС) була розпочата у 1996 році. Вона має за мету зміцнення управління та інфраструктури східних кордонів країн-кандидатів на членство у Євросоюзі та налагодження регіонального партнерства між країнами-кандидатами Центральної Європи та Молдовою, Росією, Україною і Білоруссю.

Програма ТАСІС прикордонного співробітництва націлена на:

- сприяння прикордонним регіонам в подоланні перешкод до розвитку;
- заохочення до поєднання мереж з обох сторін кордону (наприклад, обладнання на кордонних переходах);
- прискорення процесу трансформації в країнах-партнерах шляхом їхньої співпраці з прикордонними регіонами Євросоюзу та Центральної та Східної Європи;
- зменшення транскордонного екологічного ризику та забруднення.

Крім того, для підсилення результату, допомогу слід обмежити трьома сферами співпраці у відповідності до Стратегічної Доповіді щодо ППС ТАСІС:

- Розвиток мереж інфраструктури;
- Активізація захисту довкілля та управління природними ресурсами;
- Підтримка приватного сектора та сприяння економічному розвитку [9].

Саме тому актуальним є імплементація міжнародних стандартів та стандартів ЄС в національне законодавство України, що вимагає:

- Завершити впровадження нормативно-правової бази, необхідної для імплементації Митного кодексу, у відповідності до міжнародно-визнаних стандартів, особливо угод СОТ, зокрема що стосується митної вартості, а також у відповідності до митного законодавства ЄС;
- Подальший перегляд Митного Кодексу, враховуючи положення законодавства ЄС і раніше надані рекомендації;
- Україна має прийняти та поновлювати чинну Гармонізовану систему з метою подальшого прийняття Комбінованої номенклатури, як це передбачено УПС;
- Впровадити митний контроль, заснований на аналізі ризиків, та визначити необхідне організаційне забезпечення;
- Підготовка та введення в дію законодавства у митній сфері: щодо митного контролю прекурсорів, контрафактної та піратської продукції, товарів подвійного призначення, предметів культури;
- Удосконалити функціонування митниці (Customs service); спростити та модернізувати митні процедури на кордонах і всередині держави;
- Розробити підхід "одне вікно" для всієї документації, пов'язаної з зовнішньоторговельними операціями та контролем, у першу чергу, шляхом активізації співробітництва між усіма службами, що працюють на кордоні;
- Започаткувати механізм постійного інформування та надання консультацій суб'єктам ЗЕД щодо законодавства та процедур здійснення експортних та імпорتنних операцій;
- Прийняти та впровадити Політику митної етики на основі визнаних в світі стандартів (Арушська Декларація);
- Забезпечити підвищення кваліфікації працівників митної служби, посилити комп'ютеризацію митної адміністрації, модернізувати митні лабораторії [8].

Підсумовуючи викладене, пропонується, в першу чергу, зорієнтувати міжнародну діяльність ДМСУ у

напрямку підготовки та створення нової правової бази з міжнародного співробітництва в галузі митної справи між Україною та ЄС, а також у напрямку розширення практичних форм міжнародної співпраці (наприклад, через створення спільних пунктів пропуску на митному кордоні України та ЄС) між митними органами України й митними та іншими уповноваженими органами (наприклад, з Європолом) держав-членів Європейських Співтовариств.

Лише за таких умов розвиток міжнародного співробітництва в галузі митної справи нашої держави з ЄС від реалізації окремих спільних проектів з часом може перейти передумови до поступової економічної інтеграції та поглиблення політичного співробітництва [7, с. 24].

Наразі залишаючись поза межами Євросоюзу, Україна успішно асоціюється з процесом здійснення спільної європейської політики безпеки та оборони. Динамічно розвивається торговельно-економічне співробітництво між Україною та Європейським Союзом. Обравши одним із пріоритетів своєї зовнішньої політики інтеграцію в європейську структуру й участь у загальноєвропейських процесах, Україна визначила основний напрямок свого міжнародного митного співробітництва, а саме міжнародне митне співробітництво з Європейським Союзом.

Оставаюся за пределом Євросоюзу, Україна успішно асоціюється з процесом здійснення спільної європейської політики безпеки та оборони. Динамічно розвивається торгово-економічне співробітництво між Україною та Європейським Союзом. Обравши одним із пріоритетів своєї зовнішньої політики інтеграцію в європейську структуру й участь в загальноєвропейських процесах, Україна визначила основне напрямлення свого міжнародного таможенного співробітництва, а саме міжнародне таможенне співробітництво з Європейським Союзом.

Now with out remaining limits of European Union, Ukraine is successfully associated with the process realization of the general European policy of safety and defensive. Dynamically a trade-economical collaboration develops between Ukraine and European Union. Choosing one of priorities of the foreign policy integration in the European structures and participating in the European processes, Ukraine defined basic direction of the international custom cooperation, namely international custom cooperation with European Union.

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. 2. Європейська конвенція з прав людини: основні положення, практика застосування, український контекст / За ред. О. Л. Жуковської. – К.: ЗАТ "ВІПОЛ", 2004. – 960 с. 3. Угода про партнерство та співробітництво, яка започатковує партнерство між Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами з одного боку та Україною з іншого боку, – підписана 14.06.1994, ратифікована ВР 10.11.1994, набула чинності 01.03.1998. <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=998_012>. 4. Митний кодекс України від 11 липня 2002 року <<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=92-15>>. 5. Державна митна служба України: Бюлетень Інформаційно – аналітичного митного управління, 2002. – 64 с. 6. Державна митна служба України: Європейське співтовариство з початку 2009 року запроваджує нові митні правила, пов'язані з наданням попередньої інформації про переміщувані товари та транспортні засоби <http://www.customs.gov.ua/dmsu/control/uk/publish/article?art_id=726077&cat_id=296951>. 7. Перепьолкін С. М. Міжнародне співробітництво України та Європейського Союзу в галузі митної справи // Науково – аналітичний журнал з питань митної справи та ЗЕД. Митна справа. Фахове видання. – № 6 (48), листопад – грудень 2006. – с. 23 – 26. 8. Урядовий портал: План дій Україна – Європейський Союз <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=12853472&cat_id=12852714>. 9. http://ec.europa.eu/delegations/ukraine/index_uk.htm (Представництво Європейської Комісії в Україні).